Outlook

Commandopost Clingendael – afwijzing klacht, hoger beroep en positie Tweede Kamer

Van Info Stichting WO2 Sporen <info@wo2sporen.eu>
Datum Ma 2-11-2026 00:36
Aan Postbus RVB BDG <postbus.rvb.BDG@rijksoverheid.nl>
Cc cie.ocw@tweedekamer.nl <cie.ocw@tweedekamer.nl>; cie.vro@tweedekamer.nl <cie.vro@tweedekamer.nl>; dan [redacted]
BCC [redacted]

2 bijlagen (502 kB)
Reactie dgRVB op brief Stichting WO2 Sporen.pdf; Bewantwoording Schriftelijke Vragen commandapost clingendael.pdf;

Uw documentnummer: 13056074
Uw zaaknummer: 1529741

Geachte mevrouw Van der Brugge-Wolring,

Op 30 oktober ontvingen wij uw reactie (bijlage) op onze formele klacht van 19 oktober over de verkoop van Commandopost Clingendael, beter bekend als de Seyss-Inquartbunker . U deelt ons mee dat het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) onze klacht niet in behandeling neemt.

Wij vinden uw reactie bijzonder teleurstellend. Niet alleen omdat u onze omvangrijke en zorgvuldig onderbouwde klacht niet in behandeling neemt, maar vooral omdat u nauwelijks ingaat op de inhoudelijke vragen die wij stellen.

Stichting WO2 Sporen houdt zich al jarenlang bezig met de toekomst van dit bijzondere rijksmonument. In 2018 hebben wij de voorgenomen verkoop nadrukkelijk in de publiciteit gebracht en de Tweede Kamer erbij betrokken. In 2019 volgde een gezamenlijke oproep aan het kabinet en in 2023 opnieuw een open brief aan de Tweede Kamer. Onze betrokkenheid is dus niet van gisteren.

U beroept zich onder meer op artikel 9:8 van de Algemene wet bestuursrecht en de termijn van één jaar. Maar wij spreken hier over een verkoopproces dat inmiddels dertien jaar loopt, waarin voor belanghebbenden onvoldoende openheid is betracht.

Het Biedboek, waarin juist de voorwaarden en bepalingen van de verkoopprocedure zijn vastgelegd, is nooit met Stichting WO2 Sporen of de Tweede Kamer gedeeld en was evenmin openbaar toegankelijk. Daarnaast speelde de wettelijke geheimhoudingsplicht van de betrokken notaris een rol bij de beperkte informatievoorziening over de procedure.

Hoe kan het RVB ons onder deze omstandigheden tegenwerpen dat bepaalde gebeurtenissen langer dan een jaar geleden hebben plaatsgevonden? Hoe hadden wij eerder kunnen klagen over onderdelen van een verkoopprocedure waarvan de inhoud ons niet bekend was en waarover het RVB ons niet actief heeft geïnformeerd?

Artikel 9:8 Awb biedt onder bepaalde omstandigheden de mogelijkheid om een klacht niet te behandelen, maar verplicht daar niet toe. Juist bij een jarenlang proces waarin essentiële documenten voor belanghebbenden niet toegankelijk waren, vinden wij het bestuurlijk onverantwoord om een omvangrijke, zorgvuldig onderbouwde klacht zonder inhoudelijke beoordeling terzijde te schuiven.

Wij vinden het bestuurlijk onverantwoord om onze klacht onder deze omstandigheden in haar geheel terzijde te schuiven. Waarom wordt niet per klachtonderdeel aangegeven op welke grond behandeling achterwege blijft? Ook de verwijzing naar het kort geding vinden wij onvoldoende. Stichting WO2 Sporen is geen partij in die procedure en behartigt niet de belangen van BOEi of een andere bieder. Onze klacht gaat over de handelwijze van het RVB en de verantwoordelijkheid van de Staat bij de verkoop van dit uitzonderlijke rijksmonument. Die vragen verdwijnen niet doordat er een rechtszaak tussen andere partijen loopt. Wat ons op dit moment bijzonder zorgen baart, is de mogelijkheid dat het RVB direct na de verwachte uitspraak van morgen, dinsdag 3 november, de gunningsprocedure hervat. Daarmee zou niet alleen op onze klacht worden vooruitgelopen, maar dreigt ook de Tweede Kamer voor een voldongen feit te worden geplaatst.

De vaste Kamercommissie voor OCW vergadert op donderdag 5 november en op maandag 9 november vindt het wetgevingsoverleg over de OCW-begroting, onderdeel Cultuur, plaats. Wij vinden het onaanvaardbaar dat het RVB mogelijk juist in deze periode een beslissende stap zet, zonder dat de betrokken Kamercommissies een redelijke gelegenheid hebben gehad kennis te nemen van de kwestie en zich daar desgewenst over uit te spreken.

De Tweede Kamer mag bij de verkoop van een rijksmonument met deze historische en maatschappelijke betekenis niet buitenspel worden gezet.

Daar komt de mogelijkheid van hoger beroep bij. Na de uitspraak van 3 november moet voldoende gelegenheid bestaan om te beoordelen of hoger beroep wordt ingesteld. Het zou naar onze mening onzorgvuldig zijn wanneer het RVB die periode niet afwacht en door een gunningsbesluit een situatie creëert die niet eenvoudig meer kan worden teruggedraaid. Dat hoger beroep een uitspraak in kort geding niet automatisch schorst, maakt bestuurlijke terughoudendheid juist des te belangrijker.

Wij delen onze oorspronkelijke klacht, uw afwijzende reactie en deze e-mail transparant met de vaste Kamercommissies voor OCW en VRO. Ook de verdere correspondentie over deze kwestie zullen wij met beide commissies delen. Wij vinden dat de Tweede Kamer volledig kennis moet kunnen nemen van de gang van zaken en van de wijze waarop het RVB met onze bezwaren omgaat. Daarbij wijzen wij nadrukkelijk op de politieke verantwoordelijkheid van minister Elanor Boekholt-O'Sullivan. De minister heeft als luitenant-generaal een lange loopbaan bij Defensie achter de rug en is zelf veteraan. Wat wij in dit verband opmerkelijk vinden, is dat onze oproepen uit 2019 en 2023 juist ook vanuit de hoogste militaire kringen steun hebben gekregen.

Tot de medeondertekenaars behoren de voormalige Commandanten der Strijdkrachten Dick Berlijn en Tom Middendorp, voormalig Commandant Landstrijdkrachten Mart de Kruif en voormalig Commandant Koninklijke Marechaussee Kees Neisingh. Daarnaast hebben oud-ministers, historici, herinneringscentra en organisaties van oorlogsgetroffenen zich achter onze oproepen geschaard. Wij noemen deze namen niet om een beroep op hun gezag te doen, maar om duidelijk te maken dat de zorgen over de toekomst van deze bunker al jarenlang breed worden gedeeld, óók binnen de militaire wereld waaruit de verantwoordelijke minister zelf afkomstig is.

Juist daarom vinden wij dat deze kwestie de persoonlijke bestuurlijke aandacht van de minister verdient. Het gaat immers niet alleen om vastgoed, maar om de vraag hoe Nederland omgaat met een beladen onderdeel van zijn oorlogsgeschiedenis en hoe de rijksoverheid daarover verantwoording aflegt.

Wij verzoeken u daarom dringend:

1. Uw besluit om onze klacht niet in behandeling te nemen te heroverwegen en per klachtonderdeel gemotiveerd aan te geven waarom behandeling eventueel achterwege blijft.

2. Geen gunningsbesluit te nemen zolang onze klacht niet inhoudelijk is beoordeeld en de betrokken Kamercommissies geen redelijke gelegenheid hebben gehad zich over deze kwestie uit te spreken.

3. In ieder geval de termijn voor het instellen van hoger beroep tegen de uitspraak van 3 november af te wachten en, indien hoger beroep wordt ingesteld, de gevolgen daarvan zorgvuldig te beoordelen voordat tot gunning wordt overgegaan.

4. Ons vandaag, maandag 2 november, nog schriftelijk te bevestigen dat het RVB niet onmiddellijk na de uitspraak van 3 november tot gunning zal overgaan en de termijn voor het instellen van hoger beroep zal respecteren.

Tot slot willen wij nog wijzen op de participatie van organisaties die zich bezighouden met het Joodse verleden, de Jodenvervolging en de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog. Tijdens het door het RVB georganiseerde participatiegesprek van 21 maart 2023 hebben onder meer het CIDI, Stichting Joods Erfgoed Den Haag en Stichting WO2 Sporen nadrukkelijk gewezen op de noodzaak van een waardige herbestemming en blijvende juridische bescherming van dit beladen monument. Daarbij hebben wij ook onze zorgen uitgesproken over de beperkte en late betrokkenheid van deze organisaties.

Wij vinden dat deze inbreng niet mag eindigen bij een participatieverslag. Welke betekenis heeft het RVB daadwerkelijk aan deze zorgen gegeven bij de verdere uitwerking van de verkoopprocedure? En hoe zijn de belangen van deze organisaties en de mensen wier geschiedenis zij vertegenwoordigen uiteindelijk meegewogen? Ook op die vragen verwachten wij een inhoudelijk antwoord.

Mevrouw Van der Brugge-Wolring, de voormalige commandopost van Arthur Seyss-Inquart is geen willekeurig rijksgebouw. Deze plek is rechtstreeks verbonden met de Duitse bezetting van Nederland en vertegenwoordigt daarnaast een belangrijk deel van onze Koude Oorloggeschiedenis. De vraag is niet alleen of de Staat dit monument mag verkopen, maar ook hoe de Staat daarbij verantwoording aflegt aan de samenleving en haar volksvertegenwoordiging.

Die verantwoording moet kunnen plaatsvinden voordat de verkoop onomkeerbaar wordt, niet achteraf.

Gezien de verwachte uitspraak van morgen verzoeken wij u met de grootst mogelijke spoed te reageren.

Met vriendelijke, maar zeer bezorgde groet,

Ronald Klomp

Voorzitter

Stichting WO2 Sporen werkt volledig met vrijwilligers en ontvangt geen subsidie of overheidssteun. Ons onderzoek, archiefwerk en de documentvoorziening worden mogelijk gemaakt door vrijwillige

bijdragen van donateurs. Wilt u ons werk ondersteunen, dan stellen wij een vrijwillige donatie zeer op prijs. Dit is geheel vrijblijvend. Meer informatie vindt u op: Stichting | WO2 Sporen

www.wo2sporen.eu

info@wo2sporen.eu

p/a Wingerd 208

2496 VK Den Haag

Tel. +31 6 2150 4311

Stichting WO2 Sporen heeft een Culturele ANBI-status en is partner van: